Costache Negruzzi

Aprodul purice și alte fragmente istorice

Aprodul Purice

Constache Negruzzi

Editura Bestseller

Imagine: Pql89/Shutterstock.com

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Fost-au acest domn, om nu mare la stat, însă întreg,
drept, viteaz și meșter la războaie... și era mare jale
Și plâns în norod pentru, pederea acestui domn bun.
Vornicul Ureche,
La viața lui Ștefan cel Mare

Ciocârlia cea voioasă în văzduh se legăna
Ș-înturnarea primăverii prin dulci ciripiri serba,
Plugariul cu hărnicie s-apucase de arat
Pământul ce era încă d-al său sânge rourat;
Uitas-acum moldovanul trecutele lui nevoi,
Și cu fluierul la gură, păstorul pe lângă oi
Cântă dragostele sale. Vai! el nu putea gâci
Că vrăjmașu-ntr-a lui țară se gătește-a năvăli.
Generalul cel mai falnic a dârjilor ungureni,
Hroiot ros de-nverșunarea ce avea pe moldoveni
—
Care-n multe sângeroase lupte i-au fost arătat
Că nume de viteaz mare pe nedrept și-a câștigat
—
Luând veste cum că Ștefan domnul lor atunci s-afla
În ținuturi depărtate, având cu el oastea sa,
Socoti că favorabil prilej altul n-a găsi
De moldoveni și de Ștefan deodată a-și răsplăti,
Ca să poată c-o lovire acea rușine spăla,
Ce românești le arme au săpat pe fruntea sa.
Așadar adunând noaptea pre toți ofițerii săi,
Le espuse-a sale planuri, și le zise: „Frații mei!
Știți c-acești români sălbatici, vrăjmași aprigi, ne-mpăcați,
Au ucis mulțime mare dintr-ai noștri bravi soldați,
Știți că însetați de sânge în Ungaria au intrat.

Și că foc și pustiire pe-a lor urmă au lăsat;
Iar noi care bărbățește n-am lipsit a ne lupta,
De abia numai prin fugă viața ne-am putut scăpa,
Și cununile de lauri ce-n războaie-am adunat
Moldovanul cel obraznic în picioare le-au călcat;
Oare-această înfruntare și batjocoră și reu,
N-a să aibă răsplătire de la dreptul Dumnezeu?
N-a să mai sosească vremea să ne răzbunăm și noi,
S-arătăm că-n unguri curge viteaz sânge de eroi?
Vremea este îndămână, prilejul favoritor.
Oastea lor este departe, și cu ea-i și domnul lor;
Mergiți dar, și-n astă noapte toți ostașii vă gătiți
Și când va miji de ziuă, nesmințit călări să fiți,
Ca prin marș iute și grabnic, fară veste să-i călcăm,
Cine sunt ungurii noștri și Hroiot să le-arătăm.“
Se fălea deșertul ungur cu-acel vis amăgitor,
Că o țară neapărată va pustii prea ușor,
Ș-în a sa zădărnicie i se părea că vedea
Lacrimile cum se varsă, sângele cum șiroia!
Dar dreptatea Providinții n-au putut îngădui
Gândul său cel sângeratic să se poată săvârși;
Și Dumnezeu milostivul p-al său popol credincios
Nu-l va lăsa în călcarea ungurului fioros.
Deci Sfântul Duh cu-ndurare pe un român însuflând
Ce de mult se afla încă printr-e unguri petrecând
Și carele auzise tot planul acel cumplit
Ce asupra țării sale ungurii au schimuit
Deși se găsea nemernic, pribegit din țara sa
Patriotică-i simțire in inimă-i tot s-afla;
Așadar în vălmășagul ce gătirea prijeli,
S-aruncă pe-un cal cu grabă și spre Moldova porni.
După ce ieși din lagăr alergă necontenit
Toată noaptea, păn-ajunse când soarele-a răsărit

În oraș la Roman, unde pre pârcălabul aflând,
Și primejdia ce vine abia a-i spune-apucând,
De osteneală și de trudă a căzut jos leșinat,
Iar calul său lângă dânsul răsuflarea ș-a și dat.
De îndată pârcălabul un minut n-a zăbovit
Și un curier în pripă la Ștefan a răpezit;
Iar satelor de pe mărgini, porunci se găti
Cu săcuri, topoare, coase, cu ce vor putea găsi,
Totodată dând de știre și pre la boierânași
Ca cu oamenii de oaste, cu vecinii și slujbași,
Cu toții, și mic și mare, să grăbeasc-a alerga
La șesurile Moldovei unde el se va afla;
Apoi strângând călărașii și parte din târgoveți
Înarmați cu lănci, cu săbii, cu arce și cu săneți,
Au ieșit din târg afară cu mica urdia sa,
Și pre dușman fără frică ca să vie-îl aștepta.
Precum norul de lăcuste soarele întunecând
Vine pre sus cu iuțeală țarinile-amenințând,
Încât tremurând așteaptă spărietul muncitor
Neștiind unde-a să cadă acel nor îngrozitor;
S-amăgește cu nădejdea că ogoru-i va scăpa,
Și-a sudorei sale roduri va putea înc-aduna;
Însă d-odată lăcusta cade toată pe câmpii
Ș-într-un clip în praf priface țarini, hoalde-ogoare, vii.
Sau după cum primăvara omătul cel adunat
Pintre râpi, și d-a lui Febus calde raze săgetat
Se topește și s-azvârle, șiroi iute furios,
În pârâul care curge pintre flori în vale jos,
Îl turbură, îl mărește, îl îmflă cu al său val,
Și nu-l lasă păn' nu-l face de se varsă piste mal;
Câmpiile se îneacă, iar păstorii spăimântați
S-aciuiază cu-a lor turme în munții învecinați;
Acest fel sumeții unguri în Moldova năbușesc.
Orice-ntâmpină nainte robesc, taie, pârjolesc,
Cu omor și pustiire, drumul lor se însenina,
Nainte lor merge groaza, ș-în urmă foc fumega;
Dar spre-a Romanului parte de ce se apropia
Hroiot aflând pustii sate a-nțălege nu putea,
Care poate fi pricina acelui bejanărit,

Căci el crede că de dânsul nimene nici au gândit;
Deci îndată poruncește să-i afle pre cineva
Prin colibe, prin bordeie, ca să-l poată întreba.
Iată că îmblând haiducii piste un moșneag au dat,
Gârbovit de bătrâneță, într-un toiag răzămat;
A sa barbă ca zăpada, a lui plete argintii,
Fața lui cea cuvioasă, ochii săi măreți și vii
Îl aseamănă că este îngerul ocrotitor
Al acelor pustii sate, sau duhul tânguitor.
El pană la Hroiot vine cu pas lin și măsurat,
Fără grijă, deși este de catane-ncungiurat,
Și așteaptă să-l întrebe. — „Unchiașule, ien să-mi spui
De ce pricina p-aicea nici un locuitor nu-i?“
Astfel Hroiot îi grăiește. — „Pricina însuți o vezi,
(îi răspunde-atunci bătrânul) și încă mai cercetezi?
Pricina bejăniriei ș-a jalei obștești, tu ești,
Hoț turbat și fără lege care prăzi și pustiești!
Care vii cu cete multe de tâlhari și prădători
S-aduci jale în locașul unor pacinici muncitori!
Nu purta grijă! cu dânșii curând te vei întâlni
Și amar îți vei da seama, foarte greu te-i răfui.
Dumnezeu mult milostivul nu gândi că te-a lăsa
Să sfâșii cu-a ta turbare credincioasă turma sa,
Ce-și va înturna urgia preste spurcat capul tău,
Ș-îl va detuna zdrobindu-l cu-nfocat trăsnitul tău!“
Zicând, face semnul crucei și din greu a suspinat —
Cine-n minutul acela să-l vază s-ar fi-ntâmplat
L-ar fi socotit că este din ceruri vrun prooroc
—„Spânzurați-l! înțepați-l! tăieți-l! dați-l în foc!“
Strigă haiducii, husarii și tot trupul ostășesc.
Ș-acum mii de lănci și săbii-pe deasupra-i se-nvârtesc

Bătrânul așteaptă moartea fără a se oțări,
El pentru tara lui este mulțămit a se jertfi;
Dar Hroiot strigă să-l lasă; catanele se supun,
Îi iac loc, se dau în lături, mâna pre el nu mai pun.
Generalul lor simțește după câte auzi,
Că ușoară biruința, cum gândește, nu-i va fi.
Deci în cete d-o potrivă oștenii săi adunând,
Pre haiduci puind în mijloc, călărimea înșirând.
Lasă trupul cel mai mare sub niște vechi ofițeri
Și el c-o parte aleasă de călărești volonteri.
Purcede mai înainte nerăbdător de a ști
Dacă-n drumul său vro oaste de români va întâlni.
După ce câteva ceasuri merseră cu un pas des
D-o parte boierinașii, d-a lor slugi încungiurați,
Călări pe armăsari ageri și felurit îmbrăcați,
Fiștecare dintr-înșii câte-o dovadă purta
De la dușmanul, pre care l-a fost învins mâna sa.
Unul c-o sabie-întoarsă, c-un capot roș înfirat
Și haine înaurite, este turcește-mbrăcat;
Altul încalecă iarăși un cal de Don căzacesc,
Poartă o suliță lungă și un hanger calmucesc;
Îmbrăcat c-un ceapchin verde, și blănit tot cu samur,
Un tânăr se herețește p-un sârep armăsar sur;
Chingile, șeaua lui, frâul, ferecate cu argint
Arata cum că luate de la vrun mare leah sunt.
Pe a altuia frumoasă înaurită harșea
Îatr-un colț se vede-un vultur ce-o cruce-n gură ținea,
Nu rămâne îndoială că acel odor bogat
De la domnul Vlad sau Radul, în război a fost luat.
Alții cu săgeți și arce au căciule tătărești,
Însă cea mai mare parte poartă cușme țurcănești.
De acolo nu departe țăranii stau adunați,
Cu securi, cu lănci, cu coase și topoare înarmați;
A lor mâneci suflecate, aerul posomorit,
Tăcerea lor, toate-arată că spre război s-au gătit.

Pârcălabul mai nainte era cu-ai săi călăreți.
Având strânși pre lângă dânsul slujbașii și târgoveți;
Deci văzând cum că vrăjmașul cât putea vinea spre ei,
Se întoarce și le zice: — „Iată dușmanul, flăcăi!
Năvăliți la el cu toții, voinicește vă luptați,
țara și casele voastre în pradă-i să nu lăsați.
Dați de tot! să n-aveți milă d-an vrăjmaș ce ne-au prădat,
Care cu foc și cu sânge urma lui ș-au însemnat;
Buciumați, și Doamne-ajută!“—Cu toții strigă: „Amin
Aideți frați din țara noastră să alungăm pre păgân!“
D-abea dobele și surle semnul bătăii vestesc,
Îndată cu toți în oastea ungurilor năvălesc
Strigând: „Ucideți! ucideți! dați tot de tot! nu vă-nduraţi!
Pre vrăjmașii ce ne pradă nu miluiți! nu cruțați!“
Cu-a lor groznică năvală cai, călăreți oborând,
Aduc neorânduială într-a dușmanilor rând;
În zădar stau ungurenii și vitejește se bat,
Românul nu-i bagă seamă, și țăranul încruntat
Face jertvă răzbunării și pre prins și pre rănit.
Îa zădar și ofițerii, și Hroiot oștean vestit,
Ca să-i mai îmbărbăteze, d-a valma pintre soldați
Se luptă; nu văd, n-ascultă husarii înspăimântați.
Ș-amenințându-i din urmă cuțitul moldovenesc,
Să plece acum de fugă se îndeasă, să gătesc.
Iată c-atunci ceea oaste se ivea dintr-un ponor,
Ungurenii prind la suflet văzând că vine-ajutor,
Se întorc cu bărbăție, se înșiră iar la loc,
Și răsboiul se-nclește ază, mai ucigaș, mai cu foc,
După câteva minute toată oastea le-au sosit,
Husari, haiduci și cătane pe români au năpădit;
Deci îndată toată fața bătăii au prefăcut,
Căci măcar că moldovenii cumpătul nu și-au

perdut,
Dar de multă ungurime năduşiţi, încungiuraţi,
Cădeau precum snopii vara, de sabie săceraţi.
Dos la dos, spate la spate, se bat desnădăjduit,
Lovirile le-s grozave încât nu-i da povestit;
Subt a românului paloş sângele curge pârâu
Pân' când braţu-i amorţeşte fiind rănit foarie greu,
Scapă sabia din mână; în sfârşit şi el căzând,
Răstoarnă încă pe-un duşman ce-l vede lângă el stând.
Dumnezeule! la tine nădejdea lor au rămas
Înalţă-să pân' la tronu-ţi a lor trist şi jainic glas!
Şi trimite-le din ceruri un înger într-ajuior
Căci se bat pentru scăparea ş-apărarea ţării lor.
Coperiţi de rane grele, făcând semnul Sfintei Cruci,
Îşi dau duhul sub cuţitul sălbatecilor haiduci!
Pârcălabul plin de scârbă, cu câţiva boiernaşi,
Mai având pe lângă sine vro sută de călăraşi,
Nădejde de mântuire de nicăiri aşteptând,
Şi decât trai cu ruşine moarte mai bine-alegând,
Hotărăşte să s-arunce între duşmani desperat,
Şi să moară cum se cade unui brav adevărat.
Când deci astă hotărâre a împlini se gătea,
Iat-un călăreţ zăreşte ce-n fugă spre el vinea,
De pulbere ce rădică calul său cel înspumat
Nu putea ca să-l cunoască, dar inima i-a săltat,
Ea parcă-i spune c-acela aduce vrun ajutor,
Pentru bravii ce de unguri fără milă se omor,
Nu trecu mult si atunce ochilor nu a crezut,
Când pre Purice aprodul lângă dânsul a văzut,
Purice, care-n războaie a fost pururea vestit
Român vrednic întru toate, a lui Ştefan favorit,
—„Pârcălabe, sănătate! (zice), Ştefan a plecat
Cum luă înştiinţarea ce prin cartea ta i-ai dat;
Şi m-a şi pornit la tine ca să-ţi spun să te grăbeşti
Să aduni oameni de oaste câţi vei putea să găseşti,

Și-naintea lui îndată, cu toți să alergați...“
—Oamenii mei, iată-i, frate, cu vrășmașu-ncăierați !
Îi răspunse pârcălabul, de trei ceasuri ne-ncetat
Se luptă cu vitejie și mult sânge s-a vărsat,
Căci a dușmanilor noștri numărul e înzecit.
Și zece-odihniți unguri stau p-un român ostenit!“
Aprodul atunci îi zice: „De este așa, apoi
Să te tragi, cu câtă oaste ți-a rămas încă, spre noi,
Căci acum la Siret, Ștefan trebuie să fi sosit;
Eu mă-ntorc, te las cu Domnul, solia mi-am împlinit“,
Sfârșind, fără de zăbavă, s-aruncă pe calul seu,
Îi dă pinteni, și le strigă: „Rămâneți cu Dumnezeu!“
Îndată și pârcâlabul semn de retiradă dând,
Și restul oștilor sale la un loc tot adunând,
Începură a se trage cu regulă și încet
Spre oastea ce tăbărâse la șcheie lângă Siret.

Cum a primit curierul de pârcălabul trimes
Ștefan din toat-a sa oaste a treia parte-a ales,
Și mergând cu un marș grabnic toată noaptea păn-în zi,
A doua zi pe amează în șes la Siret sosi:
Acolo spre răsuflarea oștilor a tăbărit,
Ș-în trei trupuri osebite oastea sa a împărțit,
Darabanii cei cu plete, toți sănețe lungi purtând,
Armășeii cei sălbateci, barbe stufoase având;
Simenii cei iuți cu arce și cu măciuci în fălii,
Toți aceștia pedeștri, număr ca la șapte mii;
Era sub vornicul Boldur, oștean vechi și ispitit,
În războaie și în taberi crescut și îmbătrânit ;
Paharnicul Coste iarăși avea pe seama lui dați
Panțirii și leficiii toți cu zale îmbrăcați,
Iar copiii și aprozii, de boierenași feciori.

Carii ostășescul prapur a păzi erau datori,
Pre voievod totdeauna la războaie străjuiau,
Și haine foarte frumoase și bogate arme-aveau;
În mijlocul lor călare eroul Ștefan era,
Și vechiul steag a Moldovei înainte-i flutura.
(Pe dânsul era d-o parte cap de zimbru-nfățoșat,
Iar dincolo sfântul Gheorghe călare și înarmat.)
Acolo se află iarăși al oștilor veteran,
Arbur hatmanul ce-n mână poart-un groznic buzdugan,
Pre care ca pre o minge de copil îl arunca,
Dar az omul cel mai tare de abia l-ar rădica,
Altă armă el nu are, nici voiește-a mai avea,
Căci îi place când pre dușman c-o izbire îl turtea.
Iată se aude zgomot, împușcături și strigări,
Chiote de biruință, ș-a cailor rânchezări ;
Piste puțin se zărește și steagul pârcălăbesc,
Încungiurat de vitejii ce-l apără și-l păzesc,
Pe-mpregiurul lui grămadă stau ca zid nerăzbătut,
Să puie pe dânsul mâna ungurul nici c-a putut ;
Plini de pulbere și sânge, de rane acoperiți,
Acești bravi se luptă strașnic, căci sunt desnădăjduiți,
Se-nfioară ungureanul și stă trist a socoti
Că această biruință multă oaste îi jertfi,
Dar bucuria izbânzii întristarea-i întrecea.
Că-i aproape răsplătirea lui prin gând nu îi trecea,
Pentru că-ntru-o luncă deasă oastea românească sta,
Și porunca să înceapă bătălia aștepta.
Deși Ștefan lăsând în urmă o strajă de călărași,
Orânduiește pre Boldur cu-ai săi harnici pedestrași,
Să meargă să năpustească în haiducii ungurești,
Iar panțirii să lovească aripele dușmănești;
După aceasta s-întoarce și acest fel le grăi :
„Ostași ! Voi știți foarte bine că spre a ne birui

Alți mai înseninători dușmani în zădar s-au ispitit,
Ce a săbiilor noastre ei cercară ascuțit ;
Apoi suferi-vom astăzi ca acești cutezători,
Vrednici d-a purta mai bine nume de hoți prădători,
Să vie cu sumeție chiar într-al nostru pământ
Să robească și să prade? Nu; cât eu în viață sunt
Nu va fi. Dumnezeu Sfântul ne va împuternici,
Sumeța lor cutezare să o putem pedepsi.
Precum la Soci, la Soroca, la Lipniță v-ați purtat,
La Baia, la Cursul-Apei, și la Râmnicu-Sărat,
Astăzi și cu ungurenii tot așa să vă purtați;
Și la orice întâmplare totdeauna s-alergați,
Unde-ți zări astă pană de la gugiumana mea
Pre care pe drumul slavei pururea o veți vedea.“
Zice : și s-arunc-în dușmani de aprozi încungiurat,
Vornicul Boldur atuncea și el năvală a dat ;
Ar bure viteazul hatman cu călărimea cea grea,
Năpădește-n husărime și începe a tăia;
Vai și amar de acela nenorocit ungurean,
Pre care îl întâlnește strașnicul lui buzdugan!
Precum când o stâncă mare dintr-un munte s-a surpat
Zdrobește, oboară, sfarmă, orice-n drumu-i a aflat;
Casele de pe costișă, grădini, saduri, livezi, vii,
Prăvale, rostogolește cirezi, turme, herghelii,
Pănă ce se întâlnește cu niște-nvechiți stejari
Uitați de timp și de veacuri pe a muntelui dărmări,
Uriașa stânc-atunce toată puterea perzând
Nu mai face stricăciune neclintită rămâind,
Iar norodul de pe vale care sta înspăimântat,
Da lui Dumnezeu mărire văzându-se c-au scăpat.
Sau după cum hoțul noaptea prin codru călătorind,

Și la prada ce-a să facă cu mulțămire gândind ;
Se bucură când privește ceriul învălit cu nor,
Căci are bună nădejde c-a putea prăda ușor,
Ș-acum calul său prin pinteni îl silește-a alerga,
Dar fulgeră și trăsnește tocmai dinaintea sa !
Calul sare, sforăiește, și tâlharu-ncreminit
Scapă dârlogii din mână socotindu-se perit.
Astfel și Hroiot rămasă când pre Ștefan a văzut,
Ce din luptele trecute îi era pre cunoscut;
Însă trebui să stea față, n-are-ncotro cotigi,
E perdut și el și oastea dacă nu va izbândi.
A cailor rânchezare, pocnetul cel de săneți,
Vreamătul și șuieratul a mii de mii de săgeți,
Zăngănitul cel din săbii, pulberea ce păn-în nori
Se înalță în vârteje de l-atâța luptători,
A trâmbeților și surle răsunet scârțiitor,
țipetele, văitarea, gemătul celor ce mor,
Îngrozesc pre călătorul ce-și urmează calea sa,
Și urechile-astupându-și, se ascunde undeva.
Românii cu-a lor iuțeală prăvălind răstoarnă tot;
Ungurii să stea-mprotivă se silesc și ei cât pot,
Însă furia română sparge, sfarmă orice greu.
În zădar și ofițerii se luptă, se bat mereu,
În zădar mai fac manevre ș-în tot chipul se sucesc,
Nimica nu pot a face, nimica nu isprăvesc.
Acum toți plecau de fugă cu sufletul îngrozit,
Când Hroiot cu bărbăție înc-o dată i-au oprit
Strigându-le: „Unde mergeți? încotro vreți să fugiți?
Au doar că sunteți aproape de casă vă-nchipuiți?
Însă pân' la țara noastră, eu vă pot încredința,
Că nici unul din noi astăzi nu va mai putea scăpa.
Nu-i alt mijloc de scăpare decât toți să năvălim
În corpul unde e Ștefan și pre el să-l oborim,
De-l vom omorâ pre dânsul să știți bine c-am scăpat
Acolo izbiți cu toții și vă bateți desperat.“
Deci urmând planul acesta, ei spre Ștefan

năbușesc.
Copiii și cu aprozii ce pre domnul ocolesc,
Se luptă cu vetejie toți pre lângă prințul lor,
Sfarmă, taie și dumică, fac înfricoșat omor;
Dar haiducii sunt ca zidul și deznădăjduit dau,
Se bat bine și husarii și neclintiți pe loc stau.
Viteazul brat a lui Ștefan prin vrăjmași cărări făcea,“
De a sângelui vărsare pământul se înroșea ;
Când d-un plumb dintr-o săneață calul său rănit fiind,
Sforăiește ș-apoi cade încă-o dată nechezând.
Cade și eroul Ștefan, zicând : „Copii, nu vă dați !
Și pre domnul vostru pradă dușmanilor nu lăsați.“
Troici strigă în glas mare: „Fraților, am biruit!
Fiorosul nostru dușman a căzut și a pierit
Pe trupul lui puneți mâna, hrană corbilor să-l dăm,
Ca și ei să se-ndulcească, când și noi ne răzbunăm.“
Sumețându-se vrăjmașii năvălesc mai furioși;
Însă nu pot să răzbată pintre-aprozii credincioși.
Toți împregiuru-i s-așează, se luptă ca niște lei,
În zădar ungurii îmblă să-ș facă loc pintre ei;
De sabia românească se înjunghe, se omor,
Se fac jertvă cutezării și obrăzniciei lor.
În vremea aceasta Ștefan să se scoale izbutind
Și din căderea aceea nimica nepătimind,
Cere alt cal; deci îndată, Purice descăleca,
Și țiind frâul și scara la domnul său îl trasă zicând :
„Doamne ! Iată calul, arată-le mai curând
Că de tine ungureanul n-au scăpat într-acest rând“.
Dar de stat fiind mic, Ștefan nu putea încăleca.
Purice-atunci iar îi zice : „De voiești măria ta,
Eu un moșinoi m-oi face pe carele să te sui“.
Ș-îndată pe brânci se pune jos la picioarele lui.

Deci cu mijlocul acesta, eroul încălecând,
Către dânsul se întoarce și îi zice-așa zâmbind:
„De va vrea Dumnezeu astăzi să putem ca să scăpăm
De primejdia aceasta întru care ne aflăm,
Să știi, Purice, băiete, că nu-i mai fi moșinoi,
Că spre vrednică răsplată, movilă-a te face vroi.“
Atunce din nou în dușmani se aruncă mai cumplit.
Ungurul văzându-l iarăși rămâne încreminit,
Perde toată bărbăția ce nădejde-i insuflă,
Și ori pleacă ca să fugă, sau prins de război se dă.
Iată c-un vuiet de dobe se aude răsunând,
Și un daraban spre Ștefan în fuga mare-alergând,
Plină de colb și de sânge era-mbrăcumintea sa)
De departe îi și strigă : „Să trăiești, măria-ta!
Dușmanii se biruiră, și de fugă au plecat;
Arbur hatmanul din urmă de goană acum i-au luat.“
Călărimea cea ușoară ce-napoi au fost rămas
După porunca ei dată, ajungând într-acel ceas,
Cu o nouă-nfuriere în unguri au năvălit ;
Războiul ce ținea încă îndată l-au hotărit.
Atuncea spaima și groaza pre protivnici au cuprins.
Se împrăștie ca apa pe șesul acel întins;
Împlu dealurile, câmpii, unde pot se mistuiesc;
Unii se dau prinși la dușmani, la mila lui năzuiesc,
Alții iar rămân pe drumuri călcați de cai și zdrobiți,
Cei mai mulți cad și-ș dau duhul d-osteneală obosiți.
Pârcălabul plin de sânge, de moarte fiind rănit,
Până la viteazul Ștefan să-l ducă a poruncit,
Lângă care aducându-l, el a suspinat din greu,
Zicându-i : „Părinte doamne, a sosit minutul

meu!
Eu astăzi către-a mea țară datoria-mi împlinii,
Și lui Dumnezeu dau slavă căci te văz pân' nu murii.
Dar o fiică pre-iubită și soția mi-au rămas
Fără nici o mângăiere. Eu în seama ta le las!...
Să-ți fie milă și de ele!“ Zicând înalță-un ochi slab
Spre Ștefan, și își dă duhul bunul vrednic pârcălab!
Sângerând din două rane, obosit și desperat
Hroiot alerga spre munte pe al său cal înspumat,
Dar norocul ce-i zâmbise păn-atunci l-a părăsit;
Ceasul răplătirei drepte, ceasul morții i-a sosit!
Purice care din urmă îl gonea neâncetat,
Îl ajunge și îndată capul său i-a retezat;
Apoi înfigând în lance acest sângeros trofeu,
Se întoarce de-l închină lui Ștefan, domnului seu.
Soarele-acum cu mărire se pleca către-asfințit,
Luminând câmpul acela de cadavre coperit;
Ștefan acolo cu oastea atunce descălecând,
Boierii, el, căpitanii, toți genuchile plecând,
Aduc laudă și slavă cerescului împărat,
Mulțâmindu-i c-umilință de mila ce-au răvărsat,
Piste țara ce slăvește numele său cel mărit,
Nelăsându-o în prada ereticului cumplit.
Săvârșind această sfântă datorie-au poruncit
Trupurile să s-adune vitezilor ce-au perit
În această bătălie patria lor apărând ;
Carii cu prohod de lacrimi într-un șanț mare-ngropând,
D-asupra lor o movilă cu mărire-au înălțat,
Ca să fie totdeauna monument nestrămutat.
A doua zi dimineața oastea toată cu lin pas
Sosi-n Roman, unde Ștefan la biserică au tras;
(Acolo pre-cuviosul Tarasie l-aștepla,
țiind cartea mântuirei, și crucea în mâna sa);
După ce dar sfânta slujbă cu slavă s-a săvârșit,
Și Dumnezeu înduratul prin tedeum s-au mărit

Căpitanii și ostașii la gazde s-au așezat;
Iar voievodul îndată au trimis de i-a chemat
Pre trista pârcălăbească, caria dacă veni,
Cu o blândă duioșie el aceste îi grăi:
„Bărbatul tău, jupânească, luptându-se cu Hroiot
A căzut pe câmpul slavei ca un viteaz patriot
Perderea acestui vrednic moldovan adevărat,
Crede-mă că și pre mine nu puțin m-a întristat
Căci aș fi ales mai bine să perd un întreg ținut
Dar astfel l-a menit soarta și cerul așa a vrut
De voi d-acum înainte trebui eu să îngrijesc
Deci ție din visterie pensie îți rânduiesc;
Însă păn-a nu-și da duhul fiindcă mi-a arătat
Că are și o copilă, în vrâstă de măritat,
Vei afla și pentru dânsa ceea ce-am hotărât eu;
Mângâi-te, jupânească, mulțămind lui Dumnezeu!“
Apoi pre Purice-aprodul chemându-l îi zis-așa
„Purice! cunosc bravura, laud bărbăția ta;
Te-ai purtat cu vitejie, și eu sunt îndatorat
Să-mi împlinesc juruința ce la războiț-am fost dat
Deci de acum înainte Movilă te vei numi,
Ca numele tău cu slavă să se poată pomeni.
Iar fiindcă tu ieri calul mi l-ai fost dat împrumut
Îți dau cinci moșii cu sate în a Sorocii ținut;
Și ca viață fericită să petreci precum doresc
Cu-a pârcălabului fată voi să te căsătoresc
Ca să știi și cât preț are în ochi-mi un bun ostaș,
Te înalț spre răsplătire la rangul de vel-armaș“
Sfârșind, hatmanul îndată pre Movilă-a îmbrăcat
C-un contuș frumos de nurcă, și Ștefan în mâni i-a dat
Buzduganul armășiei de argint și poleit
Și ceremonia asta acest fel s-a săvârșit.
A doua zi îngroparea pârcălabului făcând,
Și pre Movilă armașul cu fata lui cununând,
Viteazul Ștefan cel Mare cu oastea sa s-au pornit,
Și la cetatea Sucevei în bună pace-au sosit.

Neamul lui Movilă-armașul multă vreme-a fost vestit
Și pe tronul Moldaviei mulți domni din el au stătut,
Dar din multele prefaceri ce pe țară au venit,
De abia acum mai este între nobili cunoscut.

Table of Contents

Aprodul Purice

Table of Contents

Aprodul Purice 1